

สถานการณ์บ้านเมือง

แนวความคิดเบื้องต้นต่อการจัดรูปงาน : การประชาสัมพันธ์แห่งชาติ กับการประชาสัมพันธ์ ของรัฐบาล

ธวัช วิษัยศิษฐ์

I ข้อพิจารณาพื้นฐาน

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน และการประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมา นั้น มักเป็นไปในแง่ของการควบคุมมากกว่าการทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างฝ่ายเอกชนกับฝ่ายรัฐบาล อนึ่ง การสื่อสารโดยทั่วไปเราพอจะแยกพิจารณาออกเป็น 3 ประการ คือ 1. การสื่อสารของรัฐบาล 2. การสื่อสารมวลชนของเอกชน และ 3. การสื่อสารแห่งชาติ ทั้ง 3 อย่างนี้มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ซึ่งจะยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดคือ การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลกับการประชาสัมพันธ์ของชาตินั้นไม่เหมือนกัน การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลนั้นเป็นการกระทำของผู้ที่เป็นรัฐบาล ส่วนการประชาสัมพันธ์ของชาตินั้น เป็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับความอยู่รอดของประเทศ ของรัฐ หรือของชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เครื่องมือจึงต่างกันทั้งรัฐ ชาติ และเอกชน ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในอดีตมาตรการรัฐบาลใช้ในการกำหนดการสื่อสารมวลชนนั้นเป็นการควบคุมด้วยตัวบทกฎหมาย การควบคุมนี้ ถ้าเราพิจารณาสาเหตุก็จะพบว่าเกิดจากความไม่มั่นใจของรัฐบาล ทั้งในเรื่องการสื่อสารมวลชนของเอกชน และในเรื่องความสามารถของหน่วยงานของรัฐ รัฐบาลจึงมุ่งเน้นหนักไปในเรื่องของการควบคุมมากกว่าเรื่องอื่น ในขณะที่มีสถานการณ์บางประเภท บางรูปแบบเกิดขึ้นพร้อมกัน ในขณะที่ประเทศกำลังเผชิญวิกฤตการณ์หลาย ๆ ด้านอยู่นั้น การควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขัน

โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรสื่อสารมวลชนของเอกชนควบคุมกันเองได้นั้น น่าจะเป็นอันตรายมากขึ้นต่อเสถียรภาพและความเข้าใจที่มีต่อกันระหว่างรัฐบาล เอกชน และประชาชนทั่วไป

เพราะฉะนั้น รัฐบาลทุกยุคทุกสมัย มองบทบาทของการสื่อสารมวลชนของเอกชน โดยใช้มาตรการของการควบคุม จึงมีคำถามที่จะต้องถามต่อไปว่า ควรจะมีกลไกอย่างอื่นอย่างไรอีกหรือไม่ที่จะเปิดโอกาสให้เอกชนควบคุมกันเอง ถ้าจะมองความเปลี่ยนแปลงด้วยความเป็นธรรมอันสมควร จะเห็นว่า การควบคุมของรัฐบาลนั้นเกิดขึ้นจากความไม่มั่นใจในบทบาทของตนเองและไม่ไว้ใจในบทบาทของฝ่ายเอกชน

นอกจากไม่มั่นใจในบทบาทของเอกชนแล้ว รัฐบาลก็ยังไม่มั่นใจในความมั่นคงของรัฐบาลเอง ถ้าหากจะมีข้อโต้แย้งว่า รัฐบาลทุกประเทศมีวิธีการคุ้มครองการสื่อสารมวลชน ซึ่งก็เป็นความจริงอยู่ทั่วไป แต่ก็อาจจะมีข้อโต้แย้งได้ต่อไปว่า ลักษณะและวิธีการควบคุม ควรจะมีกลไกประการหนึ่งประการใดที่เข้ามาช่วยเสริมในการควบคุมเหล่านี้หรือไม่ ในสังคมทุกสังคม จะมีองค์กรบางรูปแบบซึ่งเป็นลักษณะตัวแทนของผู้ประกอบอาชีพสาขาเหล่านั้น ทางด้านการสื่อสารมวลชนก็เช่นเดียวกัน

ที่ว่าเช่นเดียวกันนั้นหมายความว่า สังคมที่มีการวิวัฒนาการระดับหนึ่งที่มีความเข้าใจร่วมกันระหว่างชนในชาติ สังคมลักษณะเช่นนั้นจะเกิดองค์การบางรูปแบบขึ้นเพื่อเป็นการควบคุมประเภทและวิชาชีพของเขาเอง ตรงจุดนี้เองมีความสำคัญมากที่สุดในเรื่องนโยบายของรัฐบาล รัฐบาลควรจะเปลี่ยนความคิดเรื่องการควบคุมการสื่อสารมวลชนไปสู่ความเข้าใจว่า รัฐบาลจะเร่งหรือกระตุ้นให้การสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเอกชนนั้น เกิดลักษณะการรวมตัวกันขึ้นมา เพื่อควบคุมจริยธรรม จรรยาบรรณ ความมีศักดิ์ศรี และมีเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ ของคนในกลุ่มวิชาชีพเดียวกันได้อย่างไรบ้าง รัฐบาลน่าจะเปลี่ยนจากความเข้าใจว่า การสื่อสารมวลชนนั้นรัฐบาลจะต้องควบคุมให้อยู่ภายใต้กฎภายใต้เกณฑ์ไปสู่ความเข้าใจที่ว่า รัฐบาลจะเร่งส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวกับของเอกชน และของรัฐบาลนั้นจัดการควบคุมกันเองด้วยสาขาวิชาและจัดตั้งวงการอย่างวิชาชีพได้อย่างไร ?

กลไกและโครงสร้างทางการบริหารในการพิจารณาประเด็นที่กล่าวถึงข้างต้น จะ เป็นไปได้มากน้อยขนาดไหนอย่างไรหรือไม่นั้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างในเมืองไทยทุกวันนี้ ที่เกี่ยวกับระบบการเมือง ซึ่งจะพิจารณาได้ว่า ความเปลี่ยนแปลงในระบบการเมืองในประเทศไทยนั้น เป็นไปอย่างค่อนข้างจะรวดเร็ว) ควรจะ ได้มีการพิจารณาไปพร้อม ๆ กันกับความพยายามของรัฐบาล ที่จะให้องค์กรทางค้ำสื่อสารมวลชนควบคุมพฤติกรรม ความมีศักดิ์ศรี และความถูกต้องในกลุ่มวิชาชีพของตัวเอง วิธีการ เช่นนี้ น่าจะเป็นหนทางอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองโดยผ่านกลุ่มวิชาชีพนั้น เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และน่าจะนำไปสู่หนทางที่ประสบความสำเร็จ

เพราะฉะนั้น ในกรณีเช่นนี้ รัฐบาลควรพิจารณาประเด็นสำคัญอย่างน้อยที่สุด 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 รัฐบาลควรลดการควบคุมทางกฏหมายให้น้อยลง ไม่ว่าจะประกาศคณะปฏิรูปหรือประกาศอื่นใดก็ตาม

ประการที่ 2 รัฐบาลควรจะเปลี่ยนแนวความคิดเรื่องการควบคุมด้วยกฏหมาย มาเป็นการควบคุมทางองค์กรทางอาชีพหรือที่เรียกว่า Professional Society ของค้ำวิชาชีพต่าง ๆ ควรจะมีโอกาสในการควบคุมคนในกลุ่มเดียวกันของตน

ประการที่ 3 ความใจกว้างของรัฐบาลในการเปิดโอกาสให้สื่อสารมวลชนมีบทบาท ได้อย่างเต็มที่นั้น ควรจะเป็นหลักใหญ่ใจความสำคัญอันหนึ่งของนโยบายรัฐบาล กรณีเช่นนี้ อาจเป็นเงื่อนไขขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง ที่จะนำไปสู่การพัฒนาทางการเมืองของสังคม ประชาชนจะนำตัวเองเข้าไปสัมผัสกับการสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะ เป็นวิทยุ โทรทัศน์ น.ส.พ. หรือเรื่องหนึ่งเรื่องใดนั้น จะมีเพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้ มากขึ้นเท่าใด ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเหล่านั้น ก็จะทำให้เกิดแรงผลักดันบางรูปแบบที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเป็นไปในลักษณะบวก มากกว่าลักษณะลบก็เป็นไปได้มากขึ้นเท่านั้น

II. แนวความคิดในการพิจารณาความแตกต่างระหว่างการประชาสัมพันธ์ของชาติกับของรัฐบาล

ก. ข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับหน่วยงาน การพิจารณาแยกความแตกต่างของการประชาสัมพันธ์แห่งชาติออกจากกัน ควรจะมีความเข้าใจพื้นฐานเบื้องต้นว่า การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลย่อมน่าจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำหลายอย่างของรัฐบาล ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำหลายอย่างของรัฐบาล ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำเพื่อการอยู่รอดของรัฐบาล เพื่อการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลหรือเพื่อเผชิญวิกฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดของรัฐบาล แต่ในเรื่องการประชาสัมพันธ์แห่งรัฐ หรือการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ มีความหมายกว้างไกลกว่านั้น มีความหมายถึงการอยู่รอดของชาติ มีความหมายถึงขวัญของประชาชน และมีความหมายถึงการกำหนดเงื่อนไขบางประการ ที่จะให้คนในชาติเห็นว่โอกาสของความอยู่รอดปลอดภัย มีเสรีภาพปรากฏอยู่ สามารถกำหนดความก้าวหน้าในอาชีพการงานได้มั่นคง

เพราะฉะนั้น ข้อเสนอในเรื่องการใช้เครื่องมือของรัฐประเภทนี้ จึงน่าจะสรุปออกเป็น 2 ประเด็นด้วยกัน กล่าวคือ

ประเด็นที่ 1 ถึงเวลาแล้วที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโครงการของกองงานโฆษณา รัฐบาลอย่างแท้จริง โดยยอมรับสภาพการเข้ามามีอำนาจทางการเมืองของผู้ที่ควบคุมสำนัก นายกรัฐมนตรี เพราะอำนาจและตำแหน่งนี้เป็นเรื่องของการเมือง เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้การขยายตัวของกองงานโฆษณาทำเนียบนายกรัฐมนตรีนั้น ควรเป็นไปในรูปที่เป็น เครื่องมือ พร้อมทั้งจะให้ความสัมพันธ์หรือข่าวสารที่ถูกต้องกับรัฐบาล และระหว่างรัฐบาล กับประชาชนด้วยความฉับไว และทันต่อเหตุการณ์

ประเด็นที่ 2 เป็นข้อเสนอปรับเปลี่ยน หรือปรุงแต่งโครงสร้างของกรมประชาสัมพันธ์ เพราะหน้าที่หลายอย่างของกรมประชาสัมพันธ์ทุกวันนี้ เห็นที่จะต้องยอมรับว่าเป็นหน้าที่ทางการเมือง เพราะฉะนั้น ผู้ที่พิจารณาเรื่องการปรับปรุงเรื่องการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลนั้น น่าจะแยกออกให้เห็นชัดเจนว่า หน้าที่ประการใดที่เป็นหน้าที่ของกรม-

ประชาสัมพันธ์ทางการเมืองนั้น ควรที่จะสลับเปลี่ยนไปอยู่กองงานโฆษกรัฐบาลประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และในทำนองกลับกัน งานใดที่เป็นงานสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่กรมประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประชาสัมพันธ์ของชาติก็ต้องเพิ่มขยายหรือทำให้การทำงานเหล่านั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในแง่ตัวบุคคล อุปกรณ์ และแนวนโยบายในการดำเนินงาน

ข. ข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวนโยบาย เมื่อพิจารณาถึงนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติที่เกี่ยวกับการกระทำเพื่อการอยู่รอดของบ้านเมืองในปัจจุบันและยังเกี่ยวไปถึงในอนาคตพอสมควรว่า เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่สุดในปัจจุบัน คือ การพิจารณาถึงลักษณะการสื่อสารมวลชนโดยผ่านการประชาสัมพันธ์บางรูปแบบที่จะกำหนดเงื่อนไขให้ประชาชนมีความมั่นใจในอนาคตของชาตินั้น ขอให้ย้อนพิจารณาถึงสภาพความจริงทางค่านิยมของประชาชนบางประการที่ปรากฏอยู่ เพียงแต่ที่เราจะยอมรับสภาพเหล่านั้นอย่างปราศจากอคติ มีศักดิ์ศรีในจิตใจมากน้อยประการใดหรือไม่ กล่าวคือ หากเรามีโอกาสเสวนากับประชาชนในชนบททุกวันนี้ ไม่ใช่อย่างเป็นทางการ มีตำแหน่งฐานะ แต่อย่างเป็นทางการตามสามัญในการแลกเปลี่ยนความเห็นกับคนส่วนใหญ่แล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกประการหนึ่งว่า คนส่วนใหญ่รู้สึกสูญเสียความมั่นใจว่า ในอนาคตข้างหน้าบ้านเมืองจะเป็นอย่างไร รวมทั้งความอยู่รอดของตนเองนั้น จะมีมากน้อยแค่ไหน เขาไม่สามารถให้ความมั่นใจและไม่สามารถให้คำตอบได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าเศร้าที่สุด เพราะฉะนั้น ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป ถ้าพูดถึงการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ต้องเน้นตรงการพิจารณาถึงการกำหนดเงื่อนไขบางประการในการที่จะทำให้คนเห็นว่า อนาคตของคนทุกคน และอนาคตของชาติบ้านเมืองยังมีอยู่ การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้จะแยกพิจารณาออกเป็น 4 ประเด็นด้วยกัน ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 คือการประกันความจำเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชนทุกคน รัฐควรดำเนินการประการหนึ่งประการใดก็ตาม ที่จะกำหนดเงื่อนไขประการนี้ให้เกิดขึ้น อย่างน้อยที่สุดขอให้ประชาชนได้รับการสนองตอบถึงความจำเป็นพื้นฐาน ในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การศึกษา และเครื่องนุ่งห่ม ความต้องการ

พื้นฐานของประชาชนทั้ง 4 อย่างนี้ ถือได้ว่าเป็นเรื่องแรกสุดในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนทราบเงื่อนไขโดยแท้จริงว่าสามารถเกิดขึ้นได้

ประการที่ 2 คือการให้ความมั่นใจกับประชาชนในเรื่องความปลอดภัยในทรัพย์สินและชีวิต รายละเอียดในกรณีนี้คงเป็นที่ทราบกันดีถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในนครหลวงก็ตีชนบทก็ดี ว่ามีความหมายเป็นอย่างยิ่งกับความรู้สึกหว่นไหว กับความรู้สึกไม่มั่นใจของประชาชนทั่วไป เพราะฉะนั้น การประกันชีวิตหรือทรัพย์สินหรือการให้หลักประกันในชีวิตทรัพย์สินของประชาชนทั่วไปทั้งในชนบท และในนครหลวงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

อีกประการหนึ่งขอตั้งข้อสังเกตพอเป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ในประเด็นนี้ถึงความจริงที่ว่า ในภาวะปัจจุบันนี้มีเพื่อนร่วมชาติอีกประมาณ 11 ล้านคนเป็นผู้ที่จะเรียกได้ว่า มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างชนิดที่เรียกว่าต่ำกว่าระดับความยากจนไม่ว่าจะใช้มาตรการหรือมาตรฐานใดเป็นเครื่องวัด คน 11 ล้านคนนี้บวกกับคนอื่นอีกประมาณ 8 ล้านคน ซึ่งมีรายได้สูงขึ้นมาอีกชนิดหนึ่ง จะสร้างผลผลิตรวมประชาชาติต่ำกว่า 20% ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายที่เกิดขึ้นกับคน 11 ล้านคนนี้ ก่อนข้างที่จะเป็นการกำหนดเงื่อนไขถึงความอยู่รอดของบ้านเมืองพอสมควร ดังนั้น จุดที่เรามุ่งเน้นในการประกันทั้ง 4 ประการที่กล่าวถึงข้างต้นนั้น ควรจะมุ่งเน้นถึงกลุ่มไหน หรือคนส่วนไหนของประเทศ น่าจะเป็นข้อที่รัฐบาลจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์แห่งชาติประกอบไปกับการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชนในประการที่ 1

ประการที่ 3 คือการประกันเสรีภาพขั้นพื้นฐาน แม้ว่าเรื่องนี้จะเป็นเรื่องการเมืองอยู่บ้างก็ตาม แต่การประกันเสรีภาพขั้นพื้นฐานนั้น ถือว่าเป็นเงื่อนไขที่ค่อนข้างจำเป็นประการหนึ่ง ในการกำหนดความรู้สึกให้เกิดขึ้นร่วมกันถึงลักษณะความรู้สึกที่เกี่ยวกับความเป็นเจ้าของประเทศ หรือเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันต่อไปว่า ความเป็นไทยนั้น เป็นของคนทุกคนไม่ใช่เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างที่มีข้อกล่าวอ้างหรือมีข้อพุดถึงกันอยู่ตลอดมา

ประการที่ 4 เป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการก่อให้เกิดกลไกของการปกครอง และระบบการบริหารราชการแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์และเวลา

ตามความจำเป็นของสภาพปัญหา และวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเน้นสมรรถภาพทางการบริหาร ที่ต้องจูงกับสภาพแปรเปลี่ยนอันแตกต่างกันออกไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ข้อวิจารณ์ที่เกี่ยวกับความอ่อนแอของการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับปัญหาชายแดน ปัญหา 4 จังหวัดที่ภาคใต้น่าจะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุด

เงื่อนไขทั้ง 4 ประการนี้เป็นเงื่อนไขที่อาจก่อให้เกิดนโยบาย โครงการและแผนงานต่างๆ ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ได้มากมายหลายลักษณะด้วยกัน และที่สำคัญที่สุดคือจะก่อให้เกิดความมั่นใจในอนาคตของคนในชาติ ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐบาลต้องทำในแง่ของชาติหรือแง่ของรัฐ ถ้าหากว่ารัฐบาลพิจารณาเรื่องนี้แล้ว แม้ว่าจะมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับนโยบายบางประการของรัฐบาลบ้างก็ตาม แต่เรื่องเหล่านี้ควรเป็นข้อกำหนดวินิจัยร่วมกันเสียที่ว่า เป็นมาตรการที่พึงกระทำอย่างยิ่งในแง่ของรัฐหรือในแง่ของชาติ องค์การที่รับผิดชอบจะทำได้มากน้อยแค่ไหนเป็นอีกประการหนึ่ง

นอกจากการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นใจอนาคตแล้ว เรื่องจำเป็นที่จะต้องพูดถึงกันในเรื่องแห่งชาติ หรือในแง่ของรัฐ ควรจะได้พิจารณาประกอบกับแนวนโยบายอีก 3 ประการ กล่าวคือ

ในประการแรก การพูดถึงอุดมการณ์หรือความเป็นชาติ ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องนี้จะแยกพิจารณาในรายละเอียดกันได้มากน้อยขนาดไหน แต่ในภาวะปัจจุบันที่สังคมไทยกำลังถูกท้าทายอย่างรุนแรงมากที่สุด ถ้าเราพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงในเมืองไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2442 มาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ในช่วงระยะ 80-90 ปี ที่ผ่านพ้นมาสังคมไทยยังไม่เคยถูกท้าทายด้วยการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน เช่น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงปัจจุบันตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ ทั้งในลักษณะของความคิดทางการเมือง ที่อุดมการณ์และความรู้สึกในแง่ของความเป็นชาติ ไปจนกระทั่งถึงลักษณะที่ต่างคนต่างเอาตัวรอด เบียดเบียน ยึดถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก รวมทั้งขาดความรู้สึกสาธารณะ กรณีเหล่านี้ นำไปสู่ความรู้สึกที่ว่าความเป็นชาตินั้นกลายเป็นปัจจัยที่ไม่จำเป็น ที่จะต้องมาพิจารณาพูดถึงกัน ถือเป็นเหมือนหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการยอมรับของทุกฝ่าย และเป็นสิ่งไร้จุดหมายที่จะพิจารณากันอย่างจริงจัง

ประการที่ 2 มีข้อนำสังเกตว่า การทดสอบสมรรถภาพในการแก้ไขปัญหารทางสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2516 จนถึงปัจจุบันนี้ เป็นการทดสอบสมรรถภาพทางสังคมที่มีความถี่สูง และมากที่สุดเกินกว่าระยะหนึ่งระยะใดตั้งแต่ปี 2442 เป็นต้นมา เพราะฉะนั้น การที่รัฐบาลจะกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ในเรื่องของการกำหนดอุดมการณ์ของชาติ นั้นจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เหตุการณ์และวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศก็ดี เหตุการณ์ที่กระทบใกล้ชิดประเทศไทยเข้ามามากขึ้นทุกวันก็ดี น่าจะใช้สถานการณ์เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อความอยู่รอดของประเทศ และแนวทางการกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติให้มากที่สุด นำสังเกตว่าหลังจากเสร็จสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมานั้น การผนึกกำลังร่วมกัน เพื่อต่อต้านวิกฤติการณ์บางอย่างของคนในเมืองไทยเกิดขึ้นน้อยมาก เมื่อเราจะใช้สถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศไทย ลักษณะหนึ่งที่น่าจะเกิดขึ้นได้ ก็คือการชี้แจงหรือดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่ไม่หวังดีต่อประเทศไทยได้เกิดความกระจ่างและทราบความจริงประการหนึ่งว่า การมีความเห็นขัดแย้งทางการเมืองในระหว่างคนไทยนั้น เป็นความเห็นขัดแย้งทางการเมือง เพื่อหาทางแก้ไขปัญหารภายในประเทศ แต่ในเรื่องของการป้องกันประเทศ รักษาเอกราช บุรณภาพแห่งดินแดน และความเป็นชาตินั้น คนไทยมีความเห็นอย่างเดียวกัน

ประการที่ 3 แนวนโยบายการประชาสัมพันธ์ของชาติ น่าจะมีความหมายรวมถึงการพิจารณาแก้ไขปัญหารระยะยาวของประเทศ เราผ่านประสบการณ์การแก้ไขปัญหารของประเทศมาด้วยการวางแผนแก้ไขปัญหารเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้เป็นเวลากว่า 20 ปี ถึงเวลาแล้วหรือยัง ที่เราจะมาพิจารณาถึงอนาคตของชาติในระยะเวลา 10-20 ปีข้างหน้าว่าจะมีรูปร่างลักษณะหน้าตาเป็นอย่างไร หรือภาพของสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเป็นอย่างไรตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เราอาจทำความผิดกันมาหลายเรื่องหลายลักษณะ แต่อย่างน้อยที่สุดจากหลักฐานของประวัติศาสตร์อาจจะทำให้คนไทยทั่วไปเกิดความรู้สึกพร้อมกันประการหนึ่งว่า อย่างน้อยที่สุดเมื่อเกิดวิกฤติการณ์ขึ้นมาในประเทศ คนไทยมีความรู้สึกที่จะมองย้อนหลังไปถึงการกระทำของบรรพบุรุษ และเกิดความมั่นใจว่า สิ่งที

บรรพบุรุษได้กระทำนั้นก่อให้เกิดความเป็นชาติ และการมีบ้านเมืองอยู่ได้อย่างผาสุกพอสมควร คำถามที่ถกกันนั้นน่าจะถกกันมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็คือ เราได้กำหนดวิธีการและเงื่อนไขประการใดบ้างหรือไม่ ที่จะทำให้อนุชนรุ่นหลังเกิดความรู้สึกเช่นเดียวกับที่เราเคยมีความรู้สึกร่วมกันมา ความผิดหลายรูปแบบหลายลักษณะที่เคยประสบพบเห็นและเกิดขึ้นมาแล้ว เรายังมีการกระทำที่ซ้ารอยประวัติศาสตร์มาก่อนขนาดไหน ในลักษณะเช่นนี้น่าจะเป็นภาวะที่ค่อนข้างจำเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งของผู้ที่กำหนดแนวนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติในการก่อให้เกิดเงื่อนไขและความเข้าใจร่วมกันว่า สังคมไทยในอนาคตนั้นจะเป็นไปในลักษณะและรูปแบบประการใดบ้าง

ค. ข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับรัฐบาลในแง่การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลในที่นี้ นอกจากจะหมายถึงการยกระดับความสามารถหรือขีดความสามารถ ของกองงานโฆษกสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว ยังหมายถึงการกำหนดกรอบกับรูปแบบบางอย่างในเรื่องการดำเนินนโยบายเหล่านั้น ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ว่า ในประการที่ 1 คงหมายถึงนโยบายในการดำเนินงานต่างๆ ของรัฐบาลและ ประการที่ 2 คงหมายถึงความสำเร็จของผลงานของรัฐบาลที่จะชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจ ในกรณีเช่นนี้มีภาพที่ค่อนข้างจะปรากฏชัดอยู่ระหว่างประชาชนส่วนใหญ่โดยทั่วไปกับผู้ที่ทำหน้าที่เป็นรัฐบาล อีกทั้งยังเป็นคำถามที่จะต้องถกเป็นอย่างยิ่ง ก็คือ เครื่องมือและกลไกที่รัฐบาลใช้ทางค่านี้นั้นประสบความสำเร็จมากน้อยขนาดไหน การประสบความสำเร็จในที่นี้หมายถึงความเข้าใจอย่างแท้จริง ปัญหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองคงจะมองเห็นกันได้พอสมควรว่า นอกจากจะเกิดขึ้นจากความไม่ไว้ใจกันในระหว่งพรรคต่าง ๆ ที่ร่วมรัฐบาล นอกจากจะเกิดขึ้นในหลายเรื่องหลายลักษณะที่เกี่ยวกับความพยายามในการเปลี่ยนแปลงลักษณะของคุณภาพแห่งอำนาจในสังคม นอกจากจะเกิดขึ้นจากการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจแล้ว ยังมีสมมุติฐาน และเกิดขึ้นจากปัญหาพื้นฐานอย่างแท้จริงภายในสังคมที่ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลกำลังดำเนินการแก้ไขอยู่ตลอดเวลาว่าได้รับการแก้ไขไปมากน้อยเพียงใดและมีการกระทำอย่างใดบ้าง เพราะฉะนั้น ในการดำเนินนโยบายการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล รัฐบาลน่าจะได้พิจารณาปัจจัยต่อไปนี้

ปัจจัยประการที่ 1 คือความยากจน รัฐบาลควรจะต้องเป็นศัตรูที่จะต้องต่อสู้ทุกประการที่จะต้องเอาชนะให้ได้ เพราะฉะนั้น เรื่องความยากจนนี้จึงเป็นศัตรูหมายเลข 1 ของรัฐบาล ประเทศไทยนั้นยังคงจะต้องเป็นสังคมเกษตรกรรมต่อไปอีกนาน ในขณะที่เดียวกัน ลักษณะในสังคมเกษตรกรรมของไทยนั้น ซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ถูกกำหนดเงื่อนไขโดยสภาพทางภูมิศาสตร์มากกว่าเงื่อนไขของการวางแผน เพราะฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว รัฐบาลควรดำเนินการมากน้อยขนาดไหนที่จะหันเหทรัพยากรทั้งหลายที่รัฐบาลมีอยู่นั้นกลับคืนไปสู่ชนบท นอกจากจะกลับคืนไปโดยอาศัยโครงสร้างพื้นฐานของระบบราชการบริหารแผ่นดิน รัฐบาลน่าจะมียุทธศาสตร์อย่างหนึ่งอย่างใด มากน้อยขนาดไหนหรือไม่ที่จะกระจายความมั่งคั่งในเมื่อผลผลิตออกไปสู่ชนบทให้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ปัจจัยประการที่ 2 คือศัตรูเรื่องช่องว่าง ซึ่งเป็นช่องว่างของความเข้าใจระหว่างการกระทำของรัฐ และความเข้าใจของประชาชน แต่ศัตรูซึ่งเป็นมหันตภัยอย่างยิ่งประการหนึ่งของสังคมไทยทุกวันนี้เกิดขึ้นจากช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ช่องว่างนี้ดูเหมือนจะถ่างออกไปมากขึ้นทุกที และดูเหมือนว่าจะมีความพยายาม แต่จะคว่ำหวังดีหรือไม่หวังดีก็ตาม ที่นอกจากจะถ่างช่องว่างเหล่านี้ออกไปแล้ว ยังจะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นมิตรต่อกันระหว่างคนที่มียศสถานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมากในสังคมระหว่างคนจนกับคนรวยอีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทยนั้น ควรจะเน้นที่การกระจายรายได้ให้มั่งคั่งมากที่สุด วิธีการที่จะจัดตั้งนโยบายการเงิน การคลัง หรือการงบประมาณ เพื่อให้ลักษณะการใช้เงินของแผ่นดินนั้น ไปตกกับกลุ่มคนที่มีความด้อยศักดิ์ศรีทางเศรษฐกิจให้มากที่สุด

ปัจจัยประการที่ 3 คือศัตรูที่เกิดขึ้นมาจากความแตกต่างอย่างรุนแรง ระหว่างความเป็นอยู่และความเป็นธรรมในเมืองกับความเป็นอยู่และความเป็นธรรมในชนบท ในขณะที่รัฐบาลอาจจะต้องลงทุนเป็นพัน ๆ ล้านบาท เพื่อที่จะสร้างการสื่อสารมวลชนให้สะดวกแก่คนในนครหลวง แต่เด็กและคนจำนวนมากในชนบท ซึ่งประกอบขึ้นด้วยประชากรที่มากกว่า 78% ของประชากรทั้งประเทศซึ่งรวมไปถึงประชากรอีก 11 ล้านคน ต่างก็เป็นเงื่อนไขของการ

ต่อสู้ในการทำสงครามแย่งชิง ประชาชนนั้นยังคงต้องประสบกับปัญหาในหลายรูปแบบและหลายลักษณะด้วยกัน ปัญหาเหล่านี้ยังเกิดขึ้นเป็นอันมาก ความทารุณโหดร้ายที่เกิดขึ้นกับเด็กในนครหลวง การละเลยหรือเพิกเฉยของผู้มีอำนาจต่อความไม่ปลอดภัยของชีวิตของอนุชนในนครหลวงนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับของวิถีชีวิตของอนุชนที่เกิดขึ้นในชนบทแล้ว ถึงแม้ว่าลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นจะแตกต่างกัน แต่สภาพของวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้แตกต่างกันเลย เพียงแต่ความอยู่รอดของอนุชนในเมืองเป็นการเผชิญหน้ากับเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า แต่การมีชีวิตรอดของอนุชนในชนบทนั้น เป็นการเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางธรรมชาติ ถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลจะต้องพิจารณาคำเนิการแก้ไขเรื่องเหล่านี้ และกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ การสื่อสารมวลชนของตนเองให้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้บ้าง หรืออย่างน้อยที่สุดให้เกิดการยอมรับสภาพปัญหาและกล้าเผชิญกับความจริงที่เจ็บปวด

ปัจจัยประการที่ 4 คือศัตรูที่เกิดขึ้นจากการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการ การคอร์รัปชัน หรือการฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการทุกวันนี้ ถึงแม้จะเป็นเรื่องที่พูดกันมานานหลายสิบปีก็ตาม ก็อาจสรุปได้ว่าเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเป็นอย่างยิ่ง และดูเหมือนว่าลักษณะปัจจุบันของระบบราชการส่งผลออกมาในรูปของตัวใครตัวมัน ต่างคนต่างเอาตัวรอดเพิ่มมากขึ้น ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างข้าราชการดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ขาดหายไปเป็นเวลานานในการปฏิบัติราชการทุกวันนี้ วิธีการดำเนินงานของรัฐบาลที่จะเอาชนะศัตรูประเภทนี้ให้ได้นั้น รัฐบาลพึงเข้าใจว่า รัฐบาลกำลังต่อสู้กับสัญลักษณ์บางรูปแบบ ที่ไม่ปรากฏออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเป็นตัวตน การบริหารราชการในประเทศไทยนั้น ไม่ได้มีความหมายเพียงเกี่ยวกับการบริหารราชการประเทศแต่เพียงประการเดียว เพราะลักษณะการใช้อำนาจของข้าราชการในประเทศไทยนั้น อาจเรียกว่าเป็นการใช้อำนาจทางการเมือง กล่าวคือข้าราชการในประเทศไทยนั้นเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจรัฐ ดังนั้นคำถามที่จะต้องถามต่อไปก็คือสังคมไทยมีเครื่องมือหรือกลไกอะไรในการควบคุมการใช้อำนาจนี้หรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจทางด้านการปกครอง

เราเกือบจะตอบคำถามได้โดยว่า กลไกทางการเมืองที่จะใช้ควบคุมการใช้อำนาจของระบบราชการนั้น มีอยู่อย่างค่อนข้างจะไร้ประสิทธิภาพ พलयทำให้การใช้อำนาจและการใช้อิทธิพลเกินขอบเขตของข้าราชการนั้น มีเพิ่มมากขึ้น นักศึกษาวิชารัฐประศาสนศาสตร์โดยทั่วไปมักพูดถึงการควบคุมระบบราชการภายในเท่านั้น ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นการไม่เพียงพอ การควบคุมระบบราชการเช่นนี้น่าจะเกิดขึ้นมาได้จากสิ่งที่เราเรียกกันโดยทั่วไปในขณะนี้ว่า ศาลปกครอง

นอกจากนี้แล้ว ระบบราชการในประเทศไทยนั้น มีอำนาจอยู่อีกอำนาจหนึ่งซึ่งไม่เหมือนกับอำนาจในระบบราชการของสังคมอื่นๆ คือ อำนาจกึ่งตุลาการ ซึ่งเป็นอำนาจที่ไม่เหมือนกับอำนาจตุลาการทั่วไป กระบวนการของอำนาจตุลาการที่แท้จริงต้องประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ในการตรวจสอบ ทดสอบ โต้แย้ง หาเหตุผลหลายรูปแบบแต่กรณีของอำนาจกึ่งตุลาการของระบบราชการนั้น เป็นอำนาจที่ขาดการตรวจสอบโดยสิ้นเชิง เป็นอำนาจที่ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของคนที่เป็ข้าราชการ ในเมื่อสังคมไทยทุกวันนี้เป็นสังคมที่มีความแตกต่างระหว่างความรู้ของประชาชนส่วนใหญ่ กับความถนัดและความสามารถพิเศษภายในระบบราชการ โอกาสที่ข้าราชการจะใช้วิจารณ์ญาณด้วยอำนาจกึ่งตุลาการของตนเองเพื่อเอารัดเอาเปรียบ และใช้วิจารณ์ญาณเหล่านั้น เพื่อเสาะแสวงหาผลประโยชน์เข้าตัวเองจึงเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก และอย่างง่ายด้ายที่สุด

อำนาจกึ่งตุลาการของระบบราชการไทยนั้น เป็นอำนาจที่ขาดเงื่อนไขของการทดสอบและเงื่อนไขของการตรวจสอบเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น การแก้ไข้ทุกข์เรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการใช้อิทธิพลเกินขอบเขตของราชการนั้น ไม่สามารถกำหนดได้ด้วยวิธีการปราบปรามคอร์รัปชันแต่เพียงประการเดียว ไม่สามารถที่จะกระทำได้โดยการลงโทษข้าราชการเพียงประการเดียว เพราะในเมื่อระบบราชการไทยเป็นเสมือนหนึ่งอำนาจรัฐแล้ว เราจึงต้องทำความเข้าใจพื้นฐานของระบบราชการแบบนี้ ที่สำคัญที่สุดคืออำนาจกึ่งตุลาการที่กล่าวถึงข้างต้น เราควรเปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือการเคลื่อนไหวภายในระบบราชการเอง ที่จะตั้งหน่วยงานขึ้นมาควบคุมลักษณะการใช้อำนาจกึ่งตุลาการของระบบราชการ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ก่อนที่เหตุการณ์ทั้งหลายทั้งปวง จะแยกประชาชนออกจากผู้ที่บริหารราชการมากขึ้น ความแตกต่างที่เกิดขึ้นระหว่างความเข้าใจในการแก้ไข ปัญหาของข้าราชการกับความแตกต่างที่เกิดขึ้น จากการมองภาพพจน์เบื้องต้นของประชาชน ในชนบทโดยทั่วไปนั้น เป็นอันครายอย่างยิ่งกับเหตุการณ์ที่เราเข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็น สงครามแย่งชิงประชาชน

ปัจจัยประการสุดท้าย คือศัตรูที่เกิดขึ้นจากความพยายามในการเปลี่ยนระบบ รัฐหรือการเปลี่ยนอำนาจรัฐ หรือการยึดครองอำนาจรัฐ การต่อสู้ประเภทนี้เป็นการต่อสู้ ทางด้านการเมือง และสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างศัตรูประเภทนี้กับรัฐบาลนั้น เป็นสงคราม ความคิด สงครามความคิดในลักษณะที่ว่านี้ เป็นสงครามที่จะต้องต่อสู้กันด้วยความสามารถ ในการวิเคราะห์ปัญหา และการทำความเข้าใจในแง่ของการประชาสัมพันธ์มากเท่า ๆ กับ สมรรถภาพของกองทัพ

ในสมัยหนึ่งวิธีการแก้ไขปัญหานั้นคือ การตราหน้าบุคคลที่มีความเห็นไม่ เหมือนกันกับรัฐบาลว่า เป็นฝ่ายตรงกันข้าม อาจเปรียบเทียบได้ว่า การต่อสู้กับพิษงูเห่า นั้น ผู้ที่มีความโง่เง่า และไม่มองการณ์ไกลเท่านั้นที่จะเดินเข้าไปในป่าแล้วเอาไม้ตีหัวงูที่ละ กตัวๆ วิธีการเหล่านั้นไม่สามารถทำให้เราขจัดพิษงูเห่าได้หมดทั้งป่า เพราะในเมืองไทยทุก วันนี้มีป่าอยู่มาก ป่าเหล่านั้นคือป่าของความยากจน ป่าของการเอารัดเอาเปรียบทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ป่าที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจเกินขอบเขตของข้าราชการ เพราะ ฉะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว วิธีแก้ไขปัญหาก็อยู่ที่ความพยายามในการเสริมสร้างชุมชน เพื่อแก้พิษงู ซึ่งมีความหมายถึงการเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย แสดงความเห็นกันโดยบริสุทธิ์ใจเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง ไม่ใช่วิธีตราหน้าผู้ไม่ เห็นด้วยกับรัฐบาลว่า เป็นฝ่ายตรงกันข้ามกันอย่างง่าย ๆ เหมือนกับที่เคยทำกันมาแล้ว การ กระทำเช่นนั้น จะไม่มีทางทำให้โรคร้ายเหล่านั้นหมดไปจากสังคม และในทางกลับกัน ถ้าเรา จะเปิดให้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นกันอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้มีการวิเคราะห์ปัญหากัน อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เปิดโอกาสให้มีการรับสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ในเมืองไทยกันพอ

สมควร การกระทำเหล่านี้จะนำมาซึ่งการคิดแก้ไขปัญหาและแสวงหาทางออกให้กับสังคมอย่างแท้จริง ความคิดในการแก้ไขปัญหาลำนี้เองที่เปรียบเสมือนหนึ่งเซรามิกที่ใช้แก้พิษงูได้เมื่อป่าในสังคมมีมากเช่นนี้ โอกาสที่จะถูกพิษงูมีด้วยกันทั้งนั้น รัฐมีเซรามิกพร้อม และมีความคิดพร้อมที่จะอัปเดตสิ่งเหล่านี้ให้คนเห็นความแตกต่างบ้างหรือไม่ จึงควรส่งผลออกมาในรูปของการกำหนดเป้าหมายที่แน่ชัดในการประชาสัมพันธ์ เพราะปัญหาทางสังคมที่จะเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลในการสื่อสารมวลชนนั้น ในบางเรื่องอาจต้องมีการพิจารณาด้วยความเจ็บปวด ในบางเรื่องอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันได้ ต่อกรณีเหล่านี้เราจะต้องยอมรับความเจ็บปวด เราจะต้องยอมรับว่า ศัตรูที่มีอยู่ในเมืองไทยนั้น เป็นศัตรูประเภทไหนบ้าง และเราจะต้องยอมรับกันต่อไปว่า จะต้องแก้ไขปัญหามาและการรณรงค์ให้ศัตรูเหล่านี้พ่ายแพ้ไปในที่สุด

ทั้ง 4-5 ประการนั้น เป็นเรื่องของศัตรูภายในประเทศ รัฐบาลปัจจุบันน่าจะดำเนินการต่อสู้โดยผ่านแผนงานประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันเราต้องยอมรับว่าเรายังมีศัตรูภายนอกประเทศอีกด้วย การพ่ายแพ้สงครามของอเมริกาในเวียดนามนั้น ไม่ใช่การพ่ายแพ้ที่เกิดขึ้นแค่เพียงความวุ่นวายและความไม่เห็นด้วยของรัฐบาลอเมริกันกับประชาชนหรือไม่ใช่เกิดขึ้นแค่เพียงการต่อสู้อย่างรุนแรงด้วยอาวุธเท่านั้น แต่การยุติของสงครามเวียดนามนั้น เกิดขึ้นจากการเกิดสาธารณประชาคมติของโลก ที่ไม่เห็นด้วยกับสงครามที่เกิดขึ้น ปัจจุบันนี้กำลังเกิดเหตุการณ์อย่างเดียวกันทั่วทุกแห่งในโลกนี้ เพื่อที่จะกำหนดบทบาทของประเทศไทยให้ลดน้อยถอยลงในเอเชียอาคเนย์ ในสายตาของสาธารณมติของโลกรหรือที่เรียกว่า World public opinion

ฉะนั้น ศัตรูที่เรากำลังต่อสู้อยู่นี้ เป็นศัตรูที่ค่อนข้างมีความถนัด และมีความสามารถโดยได้ดำเนินการติดต่อกันมาเป็นเวลาอย่างน้อย 38 ปี ในการพุดจากลับกลอก พุดจาโดยขาดพื้นฐานของความเป็นจริง และพุดจาโดยใช้หลักง่าย ๆ ว่าการพุดให้คนเชื่อนั้นแม้จะพุดโกหกก็ทำได้คือพุดคำโต ๆ พุดอยู่เสมอและพุดอยู่ทุกวัน

ศัตรูประเภทนี้ นับได้ว่าเป็นศัตรูที่มีอันตรายมากที่สุดกับความอยู่รอดของประเทศไทยในปัจจุบัน การกระทำหลายอย่างของศัตรูประเภทนี้กำลังเป็นการกระทำที่ทดสอบความเป็นชาติ และทดสอบความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ความเห็นที่ขัดแย้งของคนไทยทางด้านการเมืองนั้นเป็นความเห็นที่ขัดแย้งกันเพื่อแก้ปัญหาในประเทศ แต่ในเรื่องการป้องกันประเทศไทย การรักษาเอกภาพและบูรณภาพแห่งดินแดนคนไทยมีความเห็นคล้ายกันและจะไม่ยอมให้ศัตรูต่างแดนเคลื่อนล้ำเข้ามาเป็นอันขาด ไม่ว่าจะใช้เวลาเพียง 1-2 วินาที ก็ตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐประชาธิปไตยของโลกที่ชี้ให้เห็นถึงข้อวิเคราะห์เบื้องต้น คือตัวอย่างที่เกี่ยวกับความทารุณโหดร้ายที่เกิดขึ้นกับผู้พวยพในทะเลบางประเทศในเอเชียอาคเนย์มีการกระทำที่รุนแรงยิ่งกว่าในประเทศไทยหลายเท่าตัว ภาพบางภาพที่กองกำลังของทหารของประเทศจมเรือของผู้พวยพซึ่งมีคนอายุ 78 ปี อยู่ในเรือให้ท้ายไปต่อหน้าต่อตาไม่ปรากฏออกไปสู่สายตาของโลกทั้งในแง่รูปภาพหรือข่าวสารข้อความ ในขณะที่เดียวกันกับความทารุณโหดร้ายที่กล่าวกันว่าเกิดขึ้นในอ่าวไทยนั้น แพร่กระจายไปทั่วโลกทุกหนทุกแห่ง

ไม่ว่าความทารุณโหดร้ายนั้นจะเกิดขึ้นจริง หรือมากน้อยขนาดไหนก็ตาม บางประเทศที่เรียกตัวเองว่าเป็นพันธมิตรของประเทศไทยนั้น ยังทำภาพยนตร์ออกฉายทั่วโลกเกี่ยวกับผู้พวยพ ภาพหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่องนั้นคือ ภาพผู้พวยพคนหนึ่งพูดถึงความโหดร้ายของคนไทย ก่อนที่จะลอยเรือไปถึงประเทศที่ถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องนี้ และเมื่อภาพนี้ออกไปปรากฏชัดเจนทั่วโลกแล้วอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งก็พอจะตอบได้ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือการกล่าวหาถึงความไร้มนุษยธรรมในประเทศไทย ทั้งที่มนุษยธรรมนั้นควรจะเริ่มต้นที่บ้านของคนอื่น ไม่ใช่ที่ริ้วบ้านของเราเอง เพราะฉะนั้น การประชาสัมพันธ์ในลักษณะนี้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในสายตาของนานาชาติเกี่ยวกับประเทศไทยนั้น เราได้ดำเนินการกันไปมากน้อยขนาดไหน การดำเนินงานที่กล่าวมาได้หมายความว่าความถึงการแก้ภาพจนอย่างที่ทำกันมาในอดีต แต่หมายถึงการที่รัฐบาลจัดตั้งองค์การบางอย่างดำเนินการอย่างกระฉับกระเฉงทางด้านสื่อสารมวลชนทุกประเภท เท่าที่รัฐบาลมีความสามารถทั้งทางด้านโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ เพื่อให้ภาพของความถูกต้องที่เกิดขึ้นในเมืองไทยนั้นปรากฏกับสายตาของโลกให้ได้

ที่กล่าวถึงข้างต้นทั้งหมดนั้น คือเป้าหมายหลายอย่างที่ควรพิจารณาทั้งในแง่การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลและการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ และในฐานะที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดวิธีการดำเนินงานก็ควรได้พิจารณาต่อไปว่า รัฐบาลกำลังทำอะไรอยู่ และรัฐบาลจะไปทางไหน เพราะศัตรูที่มีอยู่ทุกวันนี้เป็นศัตรูที่มีทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เมื่อเราสามารถกำหนดศัตรูให้เห็นได้อย่างชัดเจนแล้ว วิธีการแก้ไขปัญหาคงจะตามมาได้มากขึ้น อาจสรุปได้ว่า นโยบายของรัฐที่มีต่อการสื่อสารมวลชนในปัจจุบันนั้น มีความหมายสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับความอยู่รอดของชาติบ้านเมืองในปัจจุบัน ความอยู่รอดนี้เป็นความอยู่รอดที่กำลังถูกทดสอบอย่างรุนแรงมากที่สุดตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ภาพบางอย่างที่ได้มีโอกาสไปพบหรือไปเห็นผู้อพยพในต่างประเทศนั้น ไม่ว่าจะในอเมริกา หรือในยุโรป และไม่ว่าผู้อพยพเหล่านั้นจะมีความมั่งคั่งทางการเงินมากสักขนาดไหนก็ตาม สายตาที่เราประสบพบเห็นจากผู้อพยพเหล่านั้นเป็นสายตาของสัตว์ที่ไร้แผ่นดิน เป็นสายตาของมนุษย์ที่ไม่มีความหมาย ชาติความเป็นชาติและไร้เอกลักษณ์ของตนเอง เป็นสายตาที่เสียใจในพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่างที่เกิดขึ้นมาในอดีต และไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ สายตาเหล่านั้นไม่ใช่สายตาของคนที่ให้คำตอบกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนในประเทศของตนได้

เหตุการณ์เช่นนั้น หรือบรรยากาศเช่นนั้นเราไม่ต้องการให้เกิดในประเทศไทย และเราไม่หวังที่จะเห็นอนาคตประเภทเดียวกันเกิดขึ้นในบ้านเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนในปัจจุบันจะมีลักษณะการกระทำเช่นไร มากน้อยเพียงใดหรือไม่ ที่จะกำหนดเงื่อนไขให้เกิดความมั่นใจในหมู่ประชาชนทั่วไป ว่าเหตุการณ์เช่นนั้นไม่มีโอกาสที่จะเกิดขึ้นในแผ่นดินนี้ได้ อย่างน้อยที่สุดขอให้คนรุ่นปัจจุบันได้กำหนดเงื่อนไขบางอย่างให้เกิดความมั่นใจขึ้นกับอนุชนรุ่นหลัง เช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษเคยกำหนดเงื่อนไขประเภทเดียวกันนี้ให้เกิดขึ้น พร้อมทั้งแผ่นดิน ที่อยู่อาศัย เอกราช เอกภาพ และบูรณภาพแห่งดินแดน แนวนโยบายในการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ จึงควรเริ่มต้นจากจุดของความเข้าใจร่วมกันในระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ณ คุณภาพแห่งความเป็นจริงที่กล่าวถึงนี้